

Uspela proslava 30 letnice partizanskih delavnic 99d v Starih žagah

Kljub muhastemu, nezanesljivemu vremenu, se je v Starih žagah, ob vznožju partizanskega Roga v soboto, 22. septembra zbralo blizu 2.000 nakandjih sodelavcev teh delavnic, borcev in članov delovnih kolektivov Iskre, na proslavo, s katero naj bi dali poudarka tako pomembni tvorbi med našo narodnoosvobodilno vojno. Na lepo okrašenem prostoru v neposredni bližini nekdanjih delavnic je bilo prizorišče skrbno pripravljene proslave, ki jo je z uvodnim govorom začel predsednik komisije zveze borcev SO ZP, Franc Križnar. Med pozdravom udeležencev je posebej pozdravil prisotnost prvega komandanta slovenskih partizanov Franca Leskoška-Luke, člana federacije Mihe Marinka, Viktorja Avblja, narodnega heroja Staneta Semiča-Dakija, generala Lada Ambrožiča-Novljana in drugih gostov.

Osrednji govor na proslavi je imel nato Rudi Jančar, ki je v svojih izvajanjih podrobno razpredel zgodovino partizanskih radiodelavnic 99d, njihov pomen in vlogo, ki so jo odigrale v najstarih dneh slovenskega naroda in o tem, kako so nekdanji partizanski zvezarji po osvoboditvi prispevali mogočen delež k nastanku in hitremu razvoju elektronske industrije v naši republiki, torej k rojstvu in hitremu napredku današnje Iskre. Govora predsednika ZB ZP Križnarja in Rudija Jančarja objavljamo v celoti. Udeležence proslave v Starih žagah je nato v imenu Glavnega odbora ZZB NOV pozdravil tudi general Lado Ambrožič-Novljan, nato pa je moški pevski zbor Iskre-Elektromehanike izvedel kratek program partizanskih pesmi. V programu je sodelovala tudi godba na pihala novomeškega gasilskega društva.

Udeleženci proslave so nato odšli k odkritju spominske plošče partizanskim radiodelavnicam 99d, nad cesto Stare žage—Crmošnjice, kjer so v globeli še ostanki nekdanje delavnice. Tu je govoril Franc Košir, belokranjski prvoborec in direktor semiške tovarne kondenzatorjev, ki je slednjič tudi odkril spominsko ploščo, z željo, naj bi vsakogar, zlasti pa naše zanamce spominjala na izredno iznajdljivost, predanost in vztrajnost borcev in sodelavcev partizanskih delavnic, ki so s svojo nezadržno ustvarjalnostjo doprinesli nemajhen delež k razpletu naše narodnoosvobodilne vojne.

Uradni del proslave v Starih žagah je bil s tem zaključen in razvil se je prijeten družabni del, katerega pa je žal vse prekmalu skalil dež, ki je sicer vzdržal vsaj tja do pol druge ure in dovolil, da se je proslava kljub temu končala tako, kot so želeli njeni organizatorji.

Govor predsednika Franceta Križnarja

V imenu komisije ZB NOB ZP Iskra pričenjamo slavnost odkritja spominskega obeležja ob 30-letnici ustanovitve partizanskih radiodelavnic 99d v dolini Starih žag.

Ob tej priložnosti prisrčno pozdravljam vse navzoče preživele borce, komandirje, komandante, aktiviste in vse ostale udeležence današnje svečanosti. Z zanosom se

Ko se nahajamo na med vojno osvobojenem ozemlju, na tako imenovani partizanski cesti, ki je povezovala Dolenjsko in Belo Krajino — zibelko partizanstva, predlagamo skupščini SRS, naj bi kot prioriteto nalogo odločila asfaltirati cesto med Podturnom in Semičem. Ljudje teh partizanskih krajev bi to vsekar zaslužili. In spet naj bi nosila zgodovinsko ime — Partizanska cesta.

danes spominjamo vseh tistih, ki so pred 30. leti v času druge svetovne vojne na tem mestu ustanovili prve partizanske radio delavnice, ki pomenijo začetek današnje velike »ISKRE«. Iz male iskre pred 30. leti je tako nastala velika Iskra, ki danes širom naše domovine daje kruh 23.000 zaposlenim in njihovim družinam.

Na pobudo preživelih partizanov in sedanjih članov delovnih kolektivov Iskre, ki so delali v radiodelavnicah 99d se je porodila zamisel, da prihodnjim rodovom ohranimo kot spomenik NOV ostanke zgradb v Starih žagah in, da se nad cesto na skalni previs vgradi spominska plošča z besedilom, ki bo mimoidoče in zanamce spominjala na slavne čase NOV in prve zametke današnje Iskre.

Zahvaljujemo se vodstvu ZP Iskre in Iskra Commerce za finančna sredstva, ki so omogočila to akcijo. Posebno se zahvaljujemo članom delovnih kolektivov tovarne kondenzatorjev Semič, TOZD keramični kondenzatorji Žužemberk in »Usmerniki« Novo mesto, ki so z udarniškim delom očistili zaraščen teren zgradb nekdanjih partizanskih

(Nadaljevanje na 2. strani)

Po Fončani proslavi je v Starih žagah direktor semiške tovarne kondenzatorjev Franc Košir odkril spominsko ploščo partizanskim radiodelavnicam 99d, ki so v času svojega obstoja in delovanja v NOV odigrale tako pomembno nalogo. Spominska plošča naj govori zanamcem o slavnih dneh naše partizanske borbe in o iznajdljivosti in požrtvovalnosti borcev, ki so v teh delavnicah ustvarjali za borbo tako potrebnih in pomembnih aparatov, »je izzvenela beseda odkritelja spominske plošče, prvoborca Franca Koširja.

Razprava o predlogu samoupravnega sporazuma Iskre

Predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher sodeloval v razpravi

Kranj, 25. septembra. — Akcijski odbor ZP Iskra je danes dopoldne v sejni sobi nove tovarne telekomunikacij v Kranju (Labore) organiziral razpravo o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju v ZP Iskra. K tej razpravi je poleg predstavnikov družbeno-političnih organizacij ZP in delovnih organizacij ZP, predsednika DS, članov poslovnega odbora in strokovnih služb ZP, povabil tudi predsednika skupščine SRS Sergeja Kraigherja predsednika komisije CK ZKS za samoupravljanje v združenem delu, Petra Tošar, sekretarja Izvršnega sveta za delo Pavla Gantarja in druge goste.

Za uvod je predsednik akcijskega odbora ZP Iskra Marjan Vrabec imel poročilo, katerega v celoti objavljamo na 2. strani današnje številke »Iskre«. Po tem poročilu, v katerem so nanizana načela, ki so vodila sestavljalce predloga samoupravnega sporazuma Iskre pri obdelavi posameznih vprašanj, prav tako pa presojo nekaterih vprašanj, ki naj se razširijo še v teku podaljšane razprave v organizacijah ZP Iskra, da bi končno dobili sporazum, ki bi resnično zagotavljal pravilne in vsestranske dogane ekonomske in druge odnose v ZP Iskra.

Razpravo je začel Erik Vrenko (ZZA), čigar ugotovitev je bila predvsem, da predlog sporazuma premalo govori o tem, katere dejavnosti naj bi podpisnice sporazuma poverjale ZZA, kot organizacije skupnega pomena. Konkretnije obdelano to področje, bi moralo bolje opredeliti mesto, perspektivo in tudi odgovornost ZZA do sprejetih nalog za posamezne organizacije in ZP. Izvajanja Erika Vrenka so bila tehtna in obširna, iz njih pa predvsem izhaja, da bi moralo ZP in njegove organizacije, glede na sedanji in posebno še bodoči razvoj najti najbolj ustrezno obliko in vsebino dejavnosti ZZA v bodočih odnosih, saj je več kot jasno, da v nadaljnji rasti podjetja mora tudi razvojno-raziskovalna organizacija odigrati svojo pomembno nalogo.

Tudi obširna razprava Miodraga Stapsarskega (CAOP) je izzvenela v to smer, da je tudi tej dejavnosti v sporazumu treba najti ustrezno mesto in doseči glede tega kvalitetne spremembe v odnosih. Tudi njegov prispevek objavljamo v celoti na 3. strani.

Franc Dobnikar (Naprave) je pripomnil, da bi morale biti v predlogu jasne določene osnovne naloge družbeno-političnih organizacij, da manjka konkretnih določil o počitniški dejavnosti, da je nepopolno določilo o delavski kontroli. Samoupravni sporazum bi moral izražati in zagotavljati večjo odgovornost na vseh ravneh.

Stane Juvan (Aparati) je v svojem prispevku pogrešal jasneje definirano vlogo in naloge strokovnih služb ZP. Julij Novljan (Iskra Commerce) je poudaril, da bi sporazum moral določene spregovoriti o tem, ali bodo branže še naprej poverjale tržne funkcije IC, ali pa bodo morale prevzeti celotno odgovornost, ne le delno, kajti Iskra potrebuje prodajo, ki bo sposobna prodati vsako leto toliko večjo proizvodnjo. PPC bi morali šteti kot organizacijo skupnega pomena in jo tako v sporazumu tudi opredeliti.

Jože Hujs (Elektromehanika) je v svojih izvajanjih ugotovil, da predlog samoupravnega sporazuma sicer v nekaterih pogledih ni docela konkreten in dovolj podroben, da pa vendar predstavlja doslej najbolj akt v urejanju medsebojnih odnosov v ZP in status skupnih organizacij. Poudaril je, da upošteva določila nove ustave in zagotavlja učinkovitost, zato bo dopolnjen na osnovi pripomb na podaljšanih obravnavah v kolektivih slednjič zrel za sprejem. Sporazum bi moral na eni strani zagotoviti večjo solidarnost med TOZD, hkrati pa tudi večjo medsebojno odgovornost.

Zdravko Tekavec (Orodjarna) je razpravljal zlasti s stališča manjše delovne organizacije, ki naj bi prav tako v branžni organizaciji našla svoje ustrezno mesto. Zlasti je pozdravil po predlogu sporazuma predvideno okrepitev skupnih služb ZP, ki posebno manjši organizaciji lahko nudijo potrebno pomoč. Aleksandra Gorup (IEZE) je v razpravi menila, da bi morali doseči jasno razmejitev v odnosih TOZD do ZZA, ker le-ta po predlogu nima nič boljše perspektive. Ugotovila je, da delegatski sistem v samoupravljanju ni dovolj definirana, zanimalo pa jo je zakaj naj bi bil predsednik DS ZP profesionalec in zakaj naj bi imel DS ZP predsedstvo.

Dušan Lukša (IEZE) je govoril o tem, da v predlogu ni dovolj definiran samoupravni sistem in

(Nadaljevanje na 3. strani)

Osrednji govor na proslavi je imel tovariš Rudi Jančar

V teh dneh, t.j. proti koncu septembra, mineva 30 let od ustanovitve radijskih delavnic 99d, GŠ NOV in POS. Bile so ustanovljene za potrebe naše partizanske vojske in so delovale na področju Starih žag, Nove gore in pozneje Crmošnjic od ustanovitve do konca vojne. Predstavljale so tehnično bazo službam zvez tako partizanske vojske kot drugim zvezam, ki so jih vzdrževale razne enote oblastnih organov med seboj in z bojnimi enotami, v okviru Slovenije in Jugoslavije, ter z zavezniki. Ne bi bilo mogoče podati o delavnicah 99d ter o njih pomenu za omenjene zveze prave slike, če ne bi prikazali potreb po zvezah ter prizadevanja naših medvojnih aktivistov po realizaciji teh zvez od vsega začetka narodnoosvobodilnega pokreta v Sloveniji.

Predhodnik radijskih delavnic 99d je bil radijski sektor Centralne tehnike KPS, ki je bil organiziran v poletju 1941. Njegova naloga je bila izdelava nekaterih radijskih postaj, ki naj bi služile za propagando proti okupatorju, za radiotelegrafsko službo za zvezo s tujino, postaja za zvezo med partizanskimi enotami in okupiranim ozemljem in podobno. Potrebno je tudi bilo urenje radiotelegrafistov za delo s postajami. V tej dobi je bilo izdelanih nekaj važnih objektov, ki so nekateri doživeli velik uspeh in so znani širom po naši zemlji, kot: »Kričac«, ki ga je izdelal ing. Rado Luznar; to je bila kratkovalovna radiodifuzna postaja za propagandne namene, dalje kratkovalovna postaja, ki je vzpostavila prvo zvezo z Moskvo, razne postaje za partizanske enote ter baterijski kratkovalovni sprejemniki za ilegalno poslušanje radia. Radijski sektor Centralne tehnike je tudi stalno oskrboval partizanske tehnike z radijskim materialom za popravila, predelave in vzdrževanje radijskih postaj na terenu.

Ker pa so potrebe partizanskih enot rasle hitreje kakor jim je mogel slediti sektor pri Centralni tehniki, in ker je bilo prehajanje ljudi in material preko meje

Posnetek z razprave o predlogu samoupravnega sporazuma Iskre v novi tovarni na Laborah

Osrednji govor na proslavi je imel tovariš Rudi Jančar

(Nadaljevanje s 1. strani)

vodja je bil sedaj že pokojni inž. Ivan Gruden-Peter. V oktobru 1943 so pričeli s prvim opravilom, predelava RF 2, nadaljevali s projektiranjem in izdelavo bolniških audio-sprejemnikov. Sredi dela jih je presenetila velika nemška ofenziva. Delo je moralo počivati 14 dni preden se je zadeva umirila. Material so pospravili, da ne bi prišel v roke napadalcem, sami pa so se umaknili v Novo Goro in se naprej — na svojo srečo. Če bi se namreč podali v Rog, bi jim trda predla, saj so Nemci takrat predesali cel Rog, v nasprotni breg se pa niso podali. Ljudje, material in hiša, vse je bilo nedotaknjeno. Nemci po grapi niso stikali, ker so imeli slabo izkušnjo pri puškarjih, ki so svojo delavnico pri vratih minirali. Tu so Nemci izgubili nekaj vojakov in zato opremili dolino z nekaj opozorilnimi napisi.

Izkušnja iz te ofenzive je rodila idejo — premakniti se z materialom in opremo le na nekoliko bolj zavarovan kraj. Izbrali so lokacijo v Novi Gori. Zasedli tri hiše, eno za radio delavnico, drugo za kuhinjo in jedilnico ter finomehaniko in tretjo za spalnico. Tu so dokončali 15 bolniških sprejemnikov Hajka I in celo vrsto preurejenih RF 2.

Ker so RF 2 napajale baterije, so se te hitro izrabile. Kot na dlani je prišla zahteva Gl. štaba, da se sestavijo postaje, ki jih bo napajal akumulator, ki ga bodo sproti polnili. V decembru 1943 se je rodil projekt za postajo po zahtevi GŠ za Hajko II, ki naj bi imela 10 W oddajne moči, kasneje celo 18 W. Poskus s postajo je bil opravljen 18. februarja. Po nekaterih popravkih so se lotili »serije« 6 kompletov, ki je izšla kot Hajka II in Hajka III ter z oznako firme: SPARD t.j. Slovenske partizanske radio delavnice.

Do konca februarja je bilo:

predelanih postaj RF 2	8
izdelanih sprejemnikov H I	15
izdelanih postaj H II	2
izdelani kratkovalovni oddajnik	1
merilni instrumenti	5
predelani sprejemniki	40
popravljenе postaje	30
predelane razne postaje	5
popravila generatorjev	5
popravila polnilcev	4

Delavnice so tudi prirejele tečaje za veziste in radiotelegrafiste ter vzgojile celo vrsto dobrih operaterjev.

Spomladi 1944 so se zahteve še povečale. Prihajali so tudi novi delavci. Razmere v delavnici so bile že sorazmerno dobro urejene, lahko so že gledali na finese, ki jih prej niso utegnili opaziti. Izkušnje z izdelki na terenu so pokazale, da so vojne prilike zelo zahtevne, da je nujno močno zavarovanje matic, močno pritrjevanje težjih delov itd. Tudi to nalogo so dobro opravljali pri naslednjih delih. Prišlo so na vrsto 6 W (10 KW) oddajne postaje za potrebe brigad H-5 z novim priimkom »Invazija«. V tem obdobju je bila urejena tudi radiofonska postaja italijanske proizvodnje za radio OF v Črmošnjice, ki je oddajal ves čas do osvoboditve, dalje nekaj posebnih sprejemnikov in večja serija šifrirnih naprav.

Z aprilom 1944 je vodstvo 99d po odhodu Petra prevzel Dušan. Moštvo v delavnici se je povečalo kar na 50. Prihajali so novi člani v radiotehniko, finomehaniko in druge pomožne službe, kot ključavničarji, kleparji, mizarji, intendant, kuhar in podobni. Velika enota potrebuje tudi močno preskrbo in tudi varnost. Delavnica je dobila svojo stražarsko službo.

Delo je bilo vedno bolj pestro, naročila raznolika, poleg novih izdelkov cela vrsta dela na vzdrževanju aparatov na terenu. Misliti je bilo treba na prostornejšo in operativnejšo lokacijo delavnice. Nekako v zgodnjem poletju 1944 je padla odločitev — preselitev v Črmošnjice.

Na nova delovna mesta je odšel z junijem tudi Dušan, novi vodja je postal Kremžar Ludvik, strojni inženir. Ta je poleg ostalega dela, ki ga je bilo treba voditi normalno naprej, moral opraviti še težko nalogo — ureditev novih prostorov v Črmošnjicah. Sestavil je ekipo tesarjev, zidarjev, mizarjev, ključavničarjev, kleparjev in podobnih obrtnikov, ki so že delovali na 99d, ter čez poletje 1944 uredil štiri hiše v globeli za vasjo Črmošnjice. Na razpolago je bil precej močan izvir vode, ki ga je bilo treba le urediti in napeljati na že obstoječe mlinško kolo s premerom 6 m, ki je lahko dalo pri polni vodi kar 4 KW preko istosmernega generatorja. V glavni hiši je bila urejena radio in elektrodelaonica, v sosednji žagi električna centrala, v preurejenem gospodarskem posloppju finomehanska in druge mehanske delavnice, niže kakih 50 m kuhinja in jedilnica, mizarska delavnica s svojim energijskim virom — turbino in še niže majhen mlin — centrala za izmenično napetost. Torej kar velika organizacija.

Komaj je Ludvik spravil posloppja v stanje, kot je bilo potrebno, je odšel na novo službeno mesto v Črnomelj, vodstvo 99d pa je prevzel Milan Želznik. Ob preselitvi delavnic v Črmošnjice je 99d prevzela od sosednje mehanične delavnice (»Mrakovce«) še popravilo in vzdrževanje pisalnih strojev.

V poletju 1944 so začele v velikih množinah prihajati radiododajne postaje tipe SCR, »Ruske« in SET 48. Delo, ki je iz tega sledilo, je bilo zelo obsežno vzdrževanje teh zaveznških aparatov. Poleg tega, da so delavnice prevzemale najrazličnejša naročila, kot izdelava varilnega transformatorja, piščalk za vojaške enote, opreme za partizanske bolnice, kovinskih kaset za dokumentacijo partizanskih enot in ostalih, izdelave serije specialnih super sprejemnikov za priključek na istosmerno napetost na ostalih bazah, stroja za obrezovanje publikacij, previtje kakih 100 ročnih generatorjev za poslano oddajne postaje, ki so imeli »stovarniško« napako, je bilo treba vzdrževati na stotine pisalnih strojev, ur, fotoaparator, radio aparatov, sprejemno oddajnih postaj in generatorjev, polniti dan in noč akumulatorje, poleg

tega, da je bilo treba skrbeti za vse orodje, ki so ga izdelali sami, merilne instrumente in ostale pomožne pripomočke. Delavnica je narasla na 86 članov, kar je bila najvišja številka v vsem obdobju 99d, posebno ob prihodu primorskih tovarišev ter borcev iz zasavskega revirja. Primorci so bili predvsem elektromehanični in mehaniki, Zasavci pa elektricijski in radiotehniški. Dela je bilo čez glavo in je teklo brez velikih pretresov.

Prišla je pomlad 1945. Med tem časom so le trikrat »pospravljali« ter se kot 3. bataljon 14. brigade umaknili na položaje, vendar sovražniki ni vdrli.

Prišel je tudi čas, ko se je bližal konec vojne, pošiljke pomoči zaveznikom niso bile samo omejene na tehnične izdelke, prišle so tudi cigarete, sladkor, kava in sol pa še kaj drugega. Tedaj so tovariši iz 99d spet občutili, kaj je soljena juha, slan močnik in sladek čaj ali kava, saj prej ni bilo ne sladkorja ne soli.

V aprilu se je bilo treba resno pripraviti na pohod iz baze 99d. Pospravili so, naložili najpotrebnejše na voz in predelan italijanski kamionec, ostalo pozaprl v bunkerje ter se napotili prek Kolpe, Skrada, Čabra, Prezida, Cerknice, Postojne in Krasa. V Trstu so prevzeli precej radijskega materiala kot vojni plen, ki je dobro služil še kasneje.

Večina tovarišev iz 99d se je napotila na svoje domove. Mnogi od njih, ki jim je bila elektro in radiotehnika in pa služba zvez osnovni poklic, so svoje delo nadaljevali v novih razmerah z večjimi možnostmi in perspektivo; zaposlili so se v naši elektro in elektronski industriji, razvojno raziskovalnih inštitutih in na univerzi ter mnogi od teh tam še vedno delujejo.

S kapitulacijo Nemčije se je iztekla zgodovina delavnice 99d, niso pa usahnile potrebe, le v naših glavah je tedaj zavlada zmeda, ali šok, ki se je izražal v vprašanju: Kaj in kam zdaj? Toda, kaj kmalu so se nam začela vračati v zavest razmišljanja na Novi gori, o naših bodočih željah in ciljih.

Ob osvoboditvi se je nekaj članov kolektiva 99d vrnilo domov, drugi pa smo se spet vključili v radiosektor centralne tehnike pri CK KPS ter se podali na lov za trofejnim materialom. V tej kampanji nam je uspelo pripeljati v Ljubljano celotno skladišče nemške mornarice v Trstu, preostali material iz Črmošnjic, skrivališč na Novi gori in Starih žagah, vojni plen iz Štajerske, pa celo iz Berlina in Dunaja. S tem materialom smo oskrbovali najrazličnejše elektronske grupe v raznih službah in podjetjih, ki so začela rasti kot gobe po dežju.

Radiotelegrafski kadri so se na novo razmeščali po vojaških formacijah, PTT, Tanjugu, OZNI, vladi LRS in drugod. Podobno so dobili nova delovna torišča tudi tehniki, le s to razliko, da jih je relativno več ostalo v radio sektorju CT CK KPS, ki so pozneje tvorili jedro IEV, oz. so prišli v sestav takratne strojne tovarne v Kranju, katero so partizani in novi sodelavci kaj kmalu preimenovali v Iskro.

Prva pregrupacija kadrov je trajala leto ali dve, druga pa sovpada z nastopom obdobja obnove in izgradnje razrušene domovine in s tem ob povečanih nalogah, ki so izhajale iz razvojnih konceptov. Le-ti so se porajali na ravni zvezne vlade, pa tudi v mislečih glavah na naši ravni.

Znano je, da elektronska industrija v Sloveniji v tistih letih ni bila v regularnem družbenem načrtu. Večji del tega, kar je kljub takemu položaju v naslednjih letih zrastle v Sloveniji, je nastalo izključno ob osebni pobudi partizanskih zvezarjev in njihovih novih sodelavcev iz univerzitetnih vrst, ob njihovem strokovnem znanju in partizanski trmi ter ob učinkoviti pomoči pokojnega Borisa Kidriča in Franca Leskoška, ki sta svoje kadre poznala in jim v celoti tudi zaupala.

Izvajanje prvega sprejetega načrta gospodarskega razvoja je postavljalo velike zahteve na prenos podatkov in informacij vseh vrst. Postavljene naloge so bile konkretne in časovno zelo ostro omejene. Enako je bilo tudi s finančnimi sredstvi. Takratna linija je bila v skladu z rekom: Sam si pomagaj in bog ti bo pomagal, katerega smo partizani kaj dobro poznali. Vedeli smo, da si moramo pomagati sami. Znova smo se zagnali na delo z navdušenjem, ki nas vsa leta ni zapustilo, kljub pogostim, na videz brezizhodnim položajem. Delali smo noč in dan, ker regularnega delovnega časa za večino tedaj ni bilo. Seveda tudi rezultati zato niso izostali.

V nekaj letih so se formirali: Nuklearni inštitut Jožef Stefan, Inštitut za elektro-zveze, Inštitut za elektroniko in vakuumsko tehniko, razvojni Zavod ZP Iskra in

razvojni oddelki pri nekaterih večjih tovarnah. Njihovi dosežki so bili:

- razvite profesionalne naprave, predvsem namenjene telekomunikacijski mreži za civilne in vojaške namene
- razviti so bili tehnološki postopki za vrsto sestavnih delov za profesionalno elektroniko in RA ter TV sprejemnike
- pridobljeno je bilo veliko število novih sodelavcev, entuziastov iz vrst študentov in univerzitetnih predavateljev.

Naslednji korak je bil storjen s tem, da so na osnovi tega lastnega razvoja nastali novi proizvodni obrati, ki jih je v glavnem bivši IEV razmeščal po gospodarsko pasivnih, po delovni sili pa bogatih predelih Slovenije. Tako so nastale: tovarna kondenzatorjev v Semiču, uporov in potenciometrov v Šentjerneju, Telekomunikacije na Pržanu, keramike v Vižmarjih, elektronskih merilnih instrumentov v Horjulu in druge. V vseh teh tovarnah in obratih so partizanski kadri tvorili jedro. Začeli so od razvoja in končali v proizvodnji, ali celo v prodaji.

V inštitutu za elektroniko in vakuumsko tehniko (IEVT) so že izdelovali prve specialne elektrone za potrebe nuklearnih inštitutov in vojsko ter vrsto merilnih naprav za pedagoške in industrijske namene. Tradicija IEV se še danes nadaljuje v IEVT, ki se je v zadnjih letih močno usmeril v razvoj specifičnih elektronskih tehnologij, hermetičnih kontaktikov, tankoplastnih elementov, vključno z njihovo pilotsko proizvodnjo.

Iskra, ki jo je družbeni plan prva leta zadrževal predvsem na področjih precizne mehanike, se je po ukinutvi administrativnega centralizma močno razvila in se programsko preusmerila na avtomatsko telefonijo, elektroakustiko, električne merilne instrumente, vključno s števci, kontaktno tehniko, proizvodnjo miniaturnih motorjev, avtoelektriko in druge izdelke. V zadnjih letih pa korenito in s pospešenim tempom uvaja elektroniko tudi na področjih, kjer je doslej dominirala elektromehanska tehnologija. O tem pričajo najnovejša tovarna za elektronsko telefonijo in posamezni izdelki v polprevodniški tehniki, avtoelektriki in drugod.

Po združitvi celotne slovenske elektronske industrije v l. 1960-61, je združeno podjetje Iskra izvedlo prvo večjo rekonstrukcijo svojih enot, povečalo proizvodne zmogljivosti na vseh sektorjih in zgradilo nove objekte: za tovarno elementov, elektronskih naprav, orodjarno na Stegnah. Združilo je vse svoje razvojne zmogljivosti v Zavod za avtomatizacijo, ki je v teh letih z velikim uspehom opravil veliko razvojno-raziskovalno delo, zlasti na področju telekomunikacijskih sistemov za PTT in vojsko.

Danes prestavlja ZP Iskra največje industrijsko podjetje v Sloveniji in hkrati najmočnejšo elektronsko grupacijo v državi. Edino v Sloveniji je uspelo, zahvaljujoč se močni lastni razvojni dejavnosti, postaviti ustrezne proizvodne zmogljivosti za elektronske naprave in njihove sestavne dele. Usmeritev na lastni razvoj in solidno lastno obdelavo domačega in tujeja tržišča sta doslej Iskri zagotavljala relativno visoko in stabilno stopnjo rasti, kljub občasnim krizam, ki so pretresale vse naše gospodarstvo.

Udeleženci letošnjega srečanja prvoborcev Iskre na Mirni gori nad Semičem. (K članku na 4. strani)

Uvod k razpravi o predlogu samoupravnega sporazuma Iskre

Družbeno ekonomske zakonitosti, ki delujejo v okviru velikega integracijskega sistema, so nas že v preteklosti silile iskati tako obliko organizacije samoupravnih in poslovnih funkcij, da se čimbolj povežejo in uveljavijo tako skupni interesi kakor tudi interesi posameznih delov. Od združitve štirih samostojnih tovarn leta 1961, preko kasnejše organizacije enotnega podjetja — z dokaj centraliziranim sistemom odločanja — pa do ustanovitve združenega podjetja leta 1966, so v ISKRI delovale zavestne politične sile, katerih cilj je bil decentralizacija celotnega sistema v smislu poslovne, ekonomske in samoupravne samostojnosti posameznih enot našega podjetja. Pri tem je pomembno poudariti, da ISKRA v tem procesu ni imela vzornika in je morala sama priti do določenih spoznanj. Te izkušnje pa so bile dragocena ugotovitve, da je razrešitev notranjih ekonomskih in samoupravnih odnosov osnovni pogoj za bodoči razvoj ISKRE kot integracije mnogih delovnih skupnosti.

Pričetek dela za realizacijo ustavnih dopolnil zato v veliki meri predstavlja kontinuiteto v izgrajevanju notranjih samo-

upravnih odnosov v združenem podjetju. Prve konkretne elemente zasledimo v trenutno še veljavnem statutu podjetja, kjer je že vnešeno načelo dogovarjanja in sporazumevanja kot nove kvalitete. Seveda pa so nam ustavna dopolnila postavila vrsto novih zahtev z osnovnim pogojem, da mora postati delavec-upravljalec tisti subjekt, ki bo čimbolj neposredno v vseh fazah združenega dela odločal o rezultatih svojega dela.

Konkretni politično samoupravni dokument, ki obširneje obravnava to tematiko, je akcijski program stabilizacije poslovanja ISKRE, sprejet v septembru leta 1971. Tam smo med drugim nedvoumno zapisali, da je realizacija ustavnih amandmajev, predvsem XXI in XXII, primarna dolžnost tako združenega podjetja kakor njegovih enot, oziroma, da citiram »spručiti vse možnosti ustanovitve temeljnih organizacij združenega dela z ustreznimi pravicami in dolžnostmi do gospodarjenja. To pa se zlasti pride v poštev pri velikih organizacijskih enotah in tistih, ki imajo dislocirane obrate« in »temeljne organizacije združenega dela naj se z ustreznimi spora-

Podobno pot je ubral tudi IEVT, ki se vse bolj uveljavlja kot centralni tehnološki zavod za potrebe elektronske, kovinske in druge industrije. V isti krog velikih prizadevanj se vključujejo tudi vrhunski strokovnjaki Inštituta Jožef Stefan in fakultete za elektrotehniko, katerih uspehi na raziskovalnem področju in pri vzgoji kadrov odpirajo nova pota razvojnemu in proizvodnemu delu v najbližji prihodnosti.

Svoje veliko poslanstvo so partizanski strokovni kadri izvršili s tem, da so znali pritegniti v svoj krog armado novih strokovnjakov, prenesli nanje tudi del svojih karakternih potez in s tem zagotovili organsko izmeno generacij. Kajti, če še danes pogledamo spisek vodilnih delavcev v zgoraj omenjenih organizacijah, še vedno najdemo na čelu večine organizacijskih enot kadre iz bivšega radiosektorja, partizanskih delavnic, zvezarjev in sodelavcev oddelka za zveze pri Glavnem štabu Slovenije.

Ob zaključku še to, da lahko torej mirno in s čisto vestjo ugotovimo, da je vsa povojna aktivnost partizanskih zvezarjev odigrala v razvoju elektronske, oz. elektronske industrije odločilno vlogo in, da so v največji meri z izvajanjem konceptov lastnega razvoja prispevali k odpiranju novih deset tisočev delovnih mest za slovenskega delovnega človeka.

Ob takih rezultatih si lahko na današnji praznični dan le čestitamo in ugotovimo, da je slovenski partizan-strokovnjak in zvezar ostal zvest svojemu narodu in se mu za vsestransko pomoč v najhujših dneh našega boja tudi častno oddolžil.

V imenu glavnega odbora ZVB NOV Slovenije je udeležence proslave v Starih žagah pozdravil general Lado Ambrožič — Nouljan.

Govor predsednika komisije ZB ZP Franceta Križnarja

(Nadaljevanje s 1. strani)

radiodelavnice 99d v dolini Starih žag in s tem omogočili ogled tega spomenika NOV široki javnosti. Zares bi bila velika škoda, če bi ta spomenik naše slavne preteklosti iz časov NOV utonil v pozabo. S ponosom gledamo na preteklih 30 let in na gospodarski in tehnični napredek, ki smo ga v tem kratkem času dosegli. Pri tej prehojeni poti je v zgradbo velike Iskre ugrajeno tudi veliko delovnih naporov borcev in aktivistov NOV, ki so še tudi danes aktivni v prvih vrstah graditve socializma v naši družbi.

Na tem mestu se moramo spomniti tudi naših koroških bratov, ki v Avstriji po zmagovito končani drugi svetovni vojni še vedno vodijo boj za svoje zakonite narodnostne pravice, ki jim pripadajo po mednarodni državni pogodbi z republiko Avstrijo. Ostro obsojamo gonjo proti slovenskemu življu v Avstriji, ki se kaže tudi v nasilnih akcijah, kot je razstrelitev pred časom postavljene

nega partizanskega spomenika v Robežu. S tega mesta zahtevamo, da organizatorje te in podobnih akcij kaznujemo in onemogočijo oživljanje fašizma v Avstriji.

Predlagam, da pošljemo predsedniku koroških partizanov Karlu Prušniku-Gašperju naslednjo solidarnostno brzojavko:

Udeleženci odkritja spomenika oboje ob 30-letnici ustanovitve partizanskih radiodelavnice 99d v Starih žagah pri Semiču ti pošiljamo in preko tebe vsem bivšim koroškim partizanom in antifašističnim borcem izraze naše solidarnosti z vašim prizadevanjem in bojem za ohranitev demokracije na Koroškem in s tem tudi za pravice Koroških Slovencev v Avstriji.

Zagotavljamo Ti, da vas bomo v vašem pravičnem boju vsestransko podpirali.

Udeleženci proslave

razprave o formiranju temeljnih organizacij, v naših večjih organizacijskih enotah — tukaj mislim predvsem na Elektromehanično Kranj in Tovarno elementov v Ljubljani — pa so bili izdelani že konkretni predlogi. V smernicah bodočega delovanja je bilo zapisano, da je potrebno dokončati konstituiranje temeljnih organizacij združenega dela, oblikovati konkretne predloge njihovih asociacij — branž in vzpostaviti nove odnose med razvojem, proizvodnjo in trgovino v ISKRI.

Vse te zahteve so bile realizirane v težah osnovnih izhodišč za sklenitev samoupravnih sporazumov temeljnih organizacij združenega dela, o samoupravnih odnosih in integracijskih oblikah združenega dela v Združenem podjetju ISKRA Kranj. Javna razprava o teh izhodiščih je potrdila predlagano usmeritev in s tem podala zahtevo po njeni uveljavitvi v konkretnem samoupravnem sporazumu. Pričelo se je delo oblikovanja konkretnega predloga samoupravnega sporazuma. Po dokajšnjih naporih in ob dragoceni podpori predstavnikov javnega družbeno političnega življenja, smo uspeli v mesecu juliju izdelati in objaviti predlog samoupravnega sporazuma o združevanju delovnih organizacij v Združenem podjetju ISKRA in urejanju medsebojnih odnosov. V tej javni razpravi — tako izhodišča kakor predlog sporazuma je prejel vsak delavec ISKRE — ki teče in katere del je tudi današnja obravnava, smo že lahko prišli do nekaterih spoznanj. Kot prvo dragoceno spoznanje velja ugotovi-

Človek naj stopi v ospredje

Prilagajanje sodobnim tokovom — Rastoče pomanjkanje strokovnjakov v ZP — Premalo socialnih delavcev — Potrebno je sinhroniziranje pri socialnem in varstvenem delu v ZP.

Kadrovske službe v Iskri se skušajo prilagajati sodobnim tokovom in napredku v znanosti, politiki in gospodarstvu. Zato je kadrovske področje ZP v režiji Višje šole za organizacijo dela organiziralo od 17. do 21. septembra seminar za vse, ki se ukvarjajo s kadrovsko službo. Tečaja se je udeležila večina kadrovikov in njihovih sodelavcev, ki urejajo izobraževanje, socialno delo in varstvo pri delu.

Predavanja so bila strokovno na višini. Odprla so težko in odgovorno problematiko na relaciji človek — produkcija — poslovnost. Poleg tega je strokovnjak iz Zavoda za avtomatizacijo nakazal prednosti in

pravičnost obračunavanja OD po metodi analitične ocene in prikazal napredek v ažurnosti, natančnosti in racionalnosti s pomočjo strojnega obračuna.

Ob razgovoru o izobraževanju se je pokazalo, da rabimo še in še strokovnih kadrov in, da bo treba spodbujati naše delavce, da bi šli v izredne šole, da bomo lahko zamašili široke vrzeli zaradi pomanjkanja strokovnjakov. Po temeljito nakazani problematiki v predavanjih se je razvila skoraj vselej živahna, tehtna in praktična debata. Videlo se je, da so naši kadroviki zagreti za svoje delo in da ga dobro poznajo. Predavatelji so imeli ob reševanju praktičnih problemov, ki so jih

ljudje iz naših kadrovskih oddelkov nakazovali trdo delo.

Predvsem pa je prišlo do izraza tovarništvo Iskrinih ljudi. Izmenjava mnenj, resne debate in dobra volja med odmori so pokazali, da smo v Iskri le ena velika družina.

Ena najbolj resnih debat pa je nastala že med predavanjem o socialnem varstvu. Nizali so se resni problemi iz težke prakse socialnega dela. Ugotovili smo žalostno dejstvo, da na nivoju ZP sploh nimamo institucije ali človeka, ki bi se ukvarjal s socialnim delom po naših tovarnah. Tako se ljudje ki imajo na skrbi to področje v tovarnah nimajo na koga obračati za strokovne nasvete, podporo in pomoč. Poleg tega bi bilo potrebno v tovarnah posvetiti več skrbi temu področju. Saj večina tovarn nima posebej nastavljenega človeka za socialno varstvo, navadno se v personalni vsi po malem ukvarjajo s tem področjem dela. Mnogokrat pa so rešitve polovične, nestrokovne, ker ni človeka, ki bi se lahko ves posvetil temu delu. Čuti pa se tudi neenotnost v reševanju socialnih problemov, ker ni enotne službe in smernic v okviru ZP. Te težave so na področju varstva pri delu in pri socialnem varstvu.

Udeleženci seminarja so izrazili željo, da bi tako pomanjkljivost v Iskri odpravili in ustanovili organ, ki bo sinhroniziral delo na socialnem in varstvenem področju.

Dobrih in utemeljenih predlogov je bilo še več. Tako so slušatelji izrazili željo, da bi nekatere stvari slišali razširjene v celotnem seminarju. Pravtako pa so ugotovili koristnost srečanja ljudi iz vsega ZP, ki se ukvarjajo s istim delom. Ob tem se lahko izmenjajo skušnje, dobi strokovni nasvet, ljudje se spoznajo med seboj in potem na svojih delovnih mestih lažje sodelujejo. Saj se problematika različnih podjetij v Iskri nujno prepleta med seboj, ne le na tehničnem in komercialnem področju, ampak tudi na personalnem. KF

Iskra-Elektromehanika Kranj

Ugodno polletno poslovanje

Ostanek dohodka polletnega poslovanja 15.000.747 — Najetje dolgoročnih kreditov — Odobritev gradnje dveh počitniških hišic v Pineti — Novograd — Podaljšan prispevek za financiranje izgradnje šolskih in varstvenih objektov v občini Kranj.

Na 10. seji je delavski svet obravnaval poročilo o poslovanju podjetja v I. polletju 1973 ter ugotovil, da je bilo poslovanje v prvi polovici letošnjega leta zadovoljivo, saj so iz ustvarjenega celotnega dohodka pokrili vsi realizirani stroški in obveznosti ter osebni dohodki. Za dosego čimobličjših rezultatov letošnjega leta je potrebno v naslednjih mesecih vložiti dosti naporov in posvetiti vso pozornost nabavi in racionalni porabi materiala ter večjemu izkoristku delovnega časa in delovnih sredstev, za kar pa so potrebne razne racionalizacije in samoiniciativa na vseh področjih. Ob sedanjih tržnih pogojih in raznih dodatnih bremenitvah so našeti elementi edini pogoji, da bo celotni dohodek podjetja ob koncu leta čim večji.

Na predlog poslovnega odbora in odbora za nagrajevanje je delavski svet sklenil, da se v drugem polletju letošnjega leta obračunava vsem delavcem faktor stimulacije 1.000, pod pogojem, da bo celotno podjetje uspešno poslovalo. Ob koncu leta pa se bo v skladu z doseženimi rezultati izplačal vsi delavcem rezervni sklad osebnih dohodkov.

Delavski svet je potrdil najetje dolgoročnega kredita za obratna sredstva, ki ga lahko podjetje najame kot neobvezni del konverzije kratkoročnih kreditov v dolgoročne pri Ljubljanski banki — podružnica Kranj, in sicer v višini 16.360.000 din. Kredit se najema za dobo 10 let in ga mora podjetje vrniti v 18 letnih obrokih, z začetnim odplačevanjem s 15. 1. 1975. Obrestna mera znaša 9 %.

Potrjeno je bilo tudi najetje dolgoročnih kreditov, ki jih lahko podjetje najame na osnovi določb o pretvarjanju dela kratkoročnih kreditov bankam in organizacijam združenega dela v dolgoročne kredite. Krediti se vračajo 25 let, obrestna mera je 4 %, prvi obrok se plača 15. 3. 1978.

Za gradnjo dveh počitniških hišic v Pineti — Novograd, za organizacijo ZB Elektromehanike, je DS odobril 344.372,10 din. V tej vsoti so zajete tudi vse instalacije v stavbi, razen zunanjih priključkov (vodovod, električna), ki jih bo potrebno plačati posebej. Delavski svet daje garancijo za gradnjo teh dveh hišic s tem, da se potrebna sredstva zagotove v

gospodarskem planu podjetja za leto 1974.

Delavski svet je sprejel predlog Skupščine občine Kranj o povečanju in podaljšanju plačila prispevka delovnih organizacij za financiranje izgradnje šolskih in varstvenih objektov v občini Kranj.

Naša delovna organizacija s tem sklepom podaljša prispevek za dve leti, to je do konca leta 1976 in v letih 1974, 1975 in 1976 povzra sedanjemu prispevku za 15 %. Sklep je sprejet pod pogojem, da Skupščina občine Kranj zagotovi Iskri Elektromehaniki izvajanje lastnega programa stanovanjske izgradnje. V kolikor Iskri ne bo omogočeno izvajanje tega programa, bo morala program realizirati iz sredstev sklada skupne porabe, ker ima s kupci že sklenjene pogodbe.

Razprava o predlogu samoupravnega sporazuma Iskre

(Nadaljevanje s 1. strani)

kako postaviti samoupravni mehanizem v branži.

Stefan Dolhar (SS ZP) je menil, da je treba vedeti kakšne so naloge branžne organizacije, nadalje pa, da je treba v samoupravnem sporazumu večji poudarek dati načrtovanju.

Jože Eržen (Avtoelektrika) je ocenil predlog samoupravnega sporazuma kot solidno osnovo za ureditev notranjih odnosov, pripomnil pa je, da je v predlogu povedanega premalo o interni banki Iskre ter o načinu združevanja in upravljanja z ustvarjenimi sredstvi.

Franc Košir (Kondenzatorji) je menil, da je treba v sporazumu temeljito obdelati vprašanje okrog prelivanja sredstev. Do tega ne bi smelo prihajati po neki samovolji, pač pa izključno dogovorno.

Predsednik skupščine SRS je imel pripombe k določilom o skladih, načinu njihovega ustvarjanja in upravljanja z njimi. Glede posameznih področij v predlogu samoupravnega sporazuma je imel vrsto pripomb, zlasti v odnosih na relaciji TOZD Iskra Commerce in ZZA. Poudaril je tudi, da bi moral spora-

zum temeljiteje določiti pristojnosti DS ZP in pa to, da je v predlogu premalo poudarjeno tudi minulo delo. Jasneje je treba opredeliti tudi vlogo in naloge družbeno-političnih organizacij in zagotoviti enakopravnost delavcev pri združevanju dela in sredstev iz dela. Vsekakor pa po njegovem mnenju predlog sporazuma nudi osnovo za to, da bo dopolnjen in pozneje sprejet, solidno uravnaval medsebojne odnose znotraj ZP v vseh pogledih in tako tudi dobra podlaga za izdelavo statutov TOZD.

Peter FOŠ (CK ZKS) je menil, da je v maričem predlogu samoupravnega sporazuma treba še izpolniti, odpraviti pomanjkljivosti in slabosti, zlasti pa zagotoviti pravilen status organizacijam skupnega pomena, urediti samoupravljanje v organizacijah in ZP, zagotoviti delegatski sistem, še posebno skrbno pa razviti v sporazumu tudi naloge in vlogo delavske kontrole.

Ob koncu razprave je glavni direktor Elektromehanike Jože Hujš na kratko pojasnil izgradnjo nove tovarne telekomunikacij na Laborah in nato povabil goste in udeležence razprave na ogled nove tovarne.

S seje poslovnega odbora ZP

OBŠIREN DNEVNI RED
21. SEJE NI PREPREČIL
IZCRPNE RAZPRAVE
IN USTREZNIH ZAKLJUČKOV

Več etap pri dokončni izgradnji poslovnega centra Iskra v Ljubljani

V prvi točki dnevnega reda je padla odločitev glede nadaljne izgradnje poslovnih in drugih prostorov ob Poslovnem centru Iskre (PPC) na Trgu revolucije v Ljubljani — s tem, da se za naslednjo fazo dokončne izgradnje »trga« naročijo ustrezni načrti, sama izgradnja pa bi potekala v več etapah. Pri tem pa je bilo poudarjeno, da nadaljna dela ob PPC v nobenem primeru ne smejo kiniti predvidenega perspektivnega vlaganja v razširjeno reprodukcijo Iskrinih tovarn, t. j. v razširitev in modernizacijo obstoječih proizvodnih kapacitet.

Potreben je Iskrin koncept sistema nagrajevanja

Poročilo o poslovanju ZP Iskra v letošnjem prvem polletju, oz. poslovanje samo je bilo ob enem s smernicami gospodarskega plana 1974 osrednja točka tega zasedanja. Kako je potekalo in kakšni so rezultati poslovanja Iskre v prvih šestih mesecih letošnjega leta je v objavljenem razgovoru (glasilo Iskra št. 33, 15. sept.) že nakazal v. d. dir. FRP Edi Delopst, zato tu tega ne bi ponavljali. Razpravljavci na PO ZP so posebej opozorili vodstvo ZP na močno problematiko osebnih dohodkov v ZP, kar se odraža tudi v fluktaciji VS kadrov v Iskra Commerce, ki zaradi neprimernih OD odhajajo v druga podjetja. PO ZP zahteva vskladitev vseh stališč v Iskri in izdelavo Iskrinega koncepta sistema nagrajevanja, ki naj se nato predloži podpisnikom branžnega sporazuma. Sploh je PO zahteval od vodstva ZP večjo aktivnost in agresivnost na tem področju do odgovornih činiteljev v SRS.

Ocena polletnega poslovanja : zadovoljivo

Samo poslovanje ZP v prvi polovici leta je bilo ocenjeno kot zadovoljivo, čeprav se v celoti niso izpolnila vsa predvidenja — začrtana pa je bila politika poslovanja in odnosov med proizvodnjo in prodajo (tovarne, industrije in IC) ter poudarjena potreba po nadaljni postopni organiziranosti proizvodnje po branžah, kar bi vsekakor izboljšalo tudi sistem delovanja kolektivnega izvršilnega organa DS ZP — PO ZP.

Realnejša izhodišča smernic gospodarskega plana ZP za leto 1974

Smernice za izdelavo gospodarskega plana za leto 1974 so doživele določeno kritiko že na gospodarski komisiji PO ZP, treba jih je korigirati ter jim postaviti realnejša izhodišča. Ta pripomba velja tudi za srednjeročni plan. Oboje bo PO ZP obravnaval na prvi naslednji seji v oktobru 1974.

Posebno pozornost PO ZP je bil deležen material o »industrijski lastnini« (patenti, licence...) in bo celotna problematika predmet ponovne razprave na naslednjem zasedanju PO ZP.

Obravnavane so bile vse točke dnevnega reda, sklepe samega zasedanja pa objavljamo na drugem mestu.

I. S.

Stane Kavčič

Nobeno slovo ni lahko, nobeno ni brez bridkosti, slovo ob smrti pa je najtežje. Take misli so se porajale in bile prisotne ob nenadni smrti 35-letnega Staneta Kavčiča.

Bridka izguba — ne le za domače, temveč tudi za kolektiv Elektromehanike, pa tudi za vse napredne sile in naši družbi, saj je bil po vojni eden imed doslednih komunistov in nesebičnim borcem za uresničevanje interesov delavcev.

Po končani šoli se je 1959. leta zaposlil v Kranjski Iskri kot elektroinstalator. Hkrati je začel z delom tudi v mladinski organizaciji, kasneje pa tudi v organih družbenega upravljanja, delavskega samoupravljanja in organih oblasti. Bil je vedno v vrstah doslednih komunistov. Zvest naprednim ciljem, je prevzemal vedno odgovornejšo službene in družbeno-politične naloge. Vestno je opravljal delovne naloge kot vodja montažne linije ožičenja v kranjski tovarni, prav tako prizadevan pa je bil tudi kot sekretar tovarniške konference ZK, v zadnjem času pa tudi kot podpredsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Stane Kavčič je bil neumoren; bogato je razdal svojo življensko silo. Tega ne bomo pozabili. Živel bo med nami s svojimi idejami, preprostostjo in doslednostjo.

Sodelavci

Povečana prodaja baterij

Kritično pomanjkanje električnega toka, ki je v tednu po 10. septembru doseglo svoj vrh, je imelo za posledico nenavadno povpraševanje po izdelkih ljubljanske baterijske tovarne. Kako se je zanimanje za baterije in baterijske svetilke odrazilo v podjetju, je na vprašanje odgovoril Stefan Brulc, vodja prodajne službe:

»Še isti teden se je v ljubljanski kotlini močno povečala prodaja naših izdelkov in to celo za še enkrat več, kot je običajno povprečje. Kasneje, v drugi polovici meseca pa se je prodaja povečala tudi po vsej Sloveniji in zato smo morali v prodajnem oddelku in skladišču gotovih izdelkov organizirati celodnevno službo. Vsekakor bo septembrski prodajni plan, ki je poleg januarkega najvišji, tudi tokrat ugodno presežen.«

M. Mayer

te, da je prisotna velika pripravljenost oblikovati tak sporazum, ki bo odraz želja in hotenj vseh delov ISKRE s ciljem odpraviti čimveč nevarnih točk in tako oblikovati našo bodočo organizacijo, da bodo cilji in hotenja vseh delov čim bolj vsklajeni.

Drugo, nekoliko manj prijetno spoznanje, pa je ugotovitev, da so predvsem uvodne določbe in splošna načela sporazuma dobra, da pa vseh teh načel ni povsod uspešno izpeljali pri urejanju konkretnih odnosov.

Temeljni stebri novih odnosov v ISKRI so: oblikovanje branžnih organizacij, nova opredelitev odnosov z Zavodom za avtomatizacijo in ISKRA-Commerce, iskanje nove kvalitete finančne funkcije, ki jo opredeljuje s pojmom ISKRA banke ter definiranje marketing dejavnosti. Ideja branžnega povezovanja v ISKRI je že starejšega datuma, ob ustavnih dopolnilih pa je dobila realne možnosti za uresničitev in postaja smiselna oblika našega samoupravnega organiziranja. Branžna podjetja morajo združevati interesno povezane temeljne organizacije združenega dela kot njihova trajna organizacijska oblika. Današnji motivi oziroma interesi so glede na preteklost in dosedanje odnose različni. Prvenstveno se izražajo v skupni programski usmerjenosti, v tehnološki specializaciji dela, ki omogoča doseganje večjih poslovnih učinkov, v skupni kadrovski politiki, v sorodni tržni usmerjenosti in še kaj. S formiranjem branž si združene te-

meljne organizacije združenega dela v veliki meri zagotavljajo večje potencialne in s tem tudi višjo socialno varnost zaposlenih.

Naj velja kratka pripomba, da razgovori o branžnem povezovanju potekajo počasi, čeprav je interesno pogojena branža Industrije elementov zabavne elektronike stara že skoraj eno leto.

Res v praksi dostikrat velja načelo, da za pionirje ni zmag, vendar pa sem prepričan, da nam bodo samo njihove izkušnje še in še služile pri oblikovanju drugih branž. Zavedajoč se kompleksnosti formiranja teh novih asociacij, ki v nekem smislu predstavljajo rešitev tudi za druga področja, je v predlogu sporazuma predvideno leto 1974 kot čas, v katerem naj pride do združevanja v branžna podjetja.

Problematika odnosov pri tako-zvanih organizacijah skupnega pomena, to so Zavod za avtomatizacijo, ISKRA-Commerce in Center za avtomatsko obdelavo podatkov, je grobo povedano v tem, da morajo biti razmerja med njimi in proizvodnimi organizacijami urejena tako, da je zagotovljeno medsebojno vplivanje v načrtovanju poslovne dejavnosti ter prevzemanje skupnih poslovnih rizikov. Ta udeležba pa mora biti odvisna od vloženega dela. Mnenja sem, da naj naša razprava poizkuša vskladiti posamezna stališča, odpraviti nesoglasja in nezaupanja in s tem realizirati postavljena izhodišča. Tako za inovacijski proces ter usmerjene raziskave kakor tudi za tržne funkcije trajnega pomena velja

osnovna ugotovitev, da morajo biti to samostojne organizacije, podrejene dolgoročnim programskim ciljem ISKRE kot celote.

Sodelovanje pri raziskavi tržišč, stiki z javnostjo, institucionalna propaganda in investicijsko oblikovanje, so danes naloge, ki jih opravlja naš marketing. Verjetno je potrebno tudi o tem še kaj spregovoriti, saj mora biti marketing strategija vsega podjetja in ga bo treba tudi temu primerno realizirati.

Tudi ustanovitev posebne organizacije skupnega pomena — Banka ISKRA je nova kvaliteta v našem poslovanju. S tem naj se začne proces pridobivanja in združevanja sredstev za uresničevanje poslovnih interesov na principih optimalnega gospodarjenja z združenimi sredstvi. Seveda pa morajo biti vse odločitve v pristojnosti ustanoviteljev. Posebej bo tukaj potrebno definirati odnose Banke ISKRE z Ljubljansko banko oziroma bolje rečeno, jih razmejiti.

Dovolite mi nekaj komentarjev še predlaganemu sistemu samoupravljanja na ravni združenega podjetja. Razumljivo je posebej poudarjeno ustavno načelo, da so primerne odločitve na zborih delovnih ljudi, delavci pa preko delegatov v delavskih svetih in drugih organih oblikujejo skupno politiko. Ravno v tem poglavju pa je dosti odprtih vprašanj, saj je bil prvoten koncept organiziranja samoupravnega sistema na nivoju združenega podjetja skupščina s svojimi izvršilnimi

Sklepi samoupravnih organov

SKLEPI 21. SEJE POSLOVNEGA ODBORA ZDRUŽENEGA PODJETJA ISKRA Z DNE 18. 9. 1973

— Poslovnemu odboru ZP je bilo podano poročilo o zasnovah in izgradnji novega Trga revolucije v Ljubljani, pri čemer PO ZP sprejema naslednji sklep:

PO ZP se v načelu strinja z nadaljnjo izgradnjo projektivno-poslovnega centra (vhod, prizidek in dvorana). V ta namen naj se delavskemu svetu ZP poda zavezna informacija s kompleksno dokumentacijo; to informacijo in dokumentacijo pa naj obravnavajo in o njej sklepajo tudi organi upravljanja vseh organizacij v sestavi ZP ISKRA.

— PO ZP je obravnaval poročilo o poslovanju združenega podjetja ISKRA Kranj v prvem polletju 1973 in ga predlaga skupno s stališči gospodarske komisije delavskemu svetu ZP v obravnavo.

— PO ZP naroča strokovnim službam ZP, da do naslednje seje PO ZP korigirajo smernice poslovne politike za leto 1974 v smislu ugotovitev in stališč gospodarske komisije.

— PO ZP podpira idejo o formiranju Biroja proizvajalcev elektronske industrije Jugoslavije, ki ga sestavljajo: ISKRA Kranj, Elektronska industrija NIŠ, Nikola Tesla Zagreb, Radioindustrija Zagreb, Čajavec Banja Luka in IRET Split. Predlog naj se posreduje tudi delavskemu svetu ZP.

— PO ZP sprejema predlog sporazuma s SEV — multilateralne mednarodne specializacija in kooperacija v proizvodnji sestavnih delov za gospodinjstvene stroje in ga predlaga delavskemu svetu ZP v sprejem.

— PO ZP se strinja in predlaga delavskemu svetu ZP, da sprejme sklep o prenosu še neodplačanega in nedospelega kredita Tovarne pol-

prevodnikov Trbovlje v višini 3.883.342,05 na Združeno podjetje ISKRA Kranj.

— Poslovnemu odboru ZP je bil predložen predlog firm in imen organizacij združenega dela ISKRE, kar naj služi kot pripomoček za razpravo o samoupravnem sporazumevanju.

— PO ZP naroča organizacijam ZP ISKRA, ki so v zamudi s sestavljanjem srednjeročnega načrta RR dejavnosti za obdobje 1973—1976, da potrebne podatke dostavijo programsko-tehničnemu področju ZP najkasneje do 15. oktobra 1973.

— PO ZP imenuje za sekretarja RR sklada Vladimira Ileršiča, strokovnega sodelavca v programsko-tehničnem področju ZP.

IZ SKLEPOV 1. IZREDNEGA ZASEDANJA ZAČASNE SKUPŠČINE TOZD IEZE (20. 9. 1973)

Izredna skupščina TOZD IEZE je med drugim razpravljala o problematiki TOZD Elektroliti, Mokronog in s tem v zvezi sprejela naslednje sklepe:

Pristopi se k realizaciji srednjeročnega programa razvoja v TOZD Elektroliti Mokronog in tej organizaciji zagotovi lastno udeležbo iz doseženega ostanka dohodka po zaključnem računu za leto 1973, ki je potrebna za najetje kredita iz rezervnega sklada SR Slovenije in pri Ljubljanski banki. Obvezna udeležba za najetje omenjenega kredita znaša cca 2.000.000,00 din.

Strokovne službe IEZE se zadoljuje, da takoj po odločitvi članov delovne skupnosti TOZD Elektroliti Mokronog, da ostanejo v sestavi IEZE, prično z delom na izpolnjevanju in konkretizaciji obstoječega elaborata, ki ga je treba predložiti banki, da bi se moglo koristiti za TOZD Elektroliti Mokronog rezervirana finančna sredstva v rezervnem skladu SR Slovenije in najeti ustrezen kredit pri Ljubljanski banki.

TOZD Elektroliti Mokronog se zadoljuje, da v sodelovanju z občinskimi dejavniki in branžno organizacijo takoj pristopi k reševanju organizacijskih in kadrovskih problemov. Predvsem je potrebno, da se pristopi k pridobivanju dodatnega števila novih kadrov, potrebnih za povečanje obsega proizvodnje in za uvajanje sodobne tehnologije dela. Že s prehodom na dvozmensko delo bi bilo mogoče doseči povečan obseg proizvodnje, k čemur je treba takoj pristopiti.

Tovarno kondenzatorjev v Semiču vabimo, da svojo pripravljenost, da finančno in strokovno pomaga pri razreševanju problema TOZD Elektroliti Mokronog manifestira in realizira skozi ustavne določbe in samoupravne akte z dogovorom o medsebojnem sodelovanju na osnovi združevanja dela in sredstev skladno s konceptom ZP ISKRA o ustanavljanju branžnih organizacij. To bi bilo naše prvo obojestransko konkretno prizadevanje in nadaljnji korak k realizaciji branžnega koncepta ZP ISKRA, ki mu je prav združitev tovarne Elementov in tovarne Avtomatika dala prve zasnove in rezultate.

Skupščina TOZD IEZE je soglasna, da zastavljeni koncept ustanovitve branžne organizacije in njenega razvoja v duhu ustavnih dopolnil in tako kot je postavljen v samoupravnem sporazumu in srednjeročnem programu, zasluži vso podporo družbeno političnih dejavnikov v ZP ISKRA in izven nje.

Te ocene in ta sklep je dan na voljo članom delovne skupnosti TOZD Elektroliti Mokronog, da na osnovi njega z vso pravico odloča o svojih problemih in sprejme zase in v duhu ustavnih dopolnil ustrežno samoupravno odločitev.

Ta sklep velja od dneva sprejetja in je treba z njim takoj seznaniti vse člane delovne skupnosti IEZE, še posebej pa člane delovne skupnosti TOZD Elektroliti Mokronog.

Uporaba brezkontaktnih relejev v letalstvu

Iz revije Glasnik RV i PVO, vol 29(1973) maj—junij, avtor Ivica Kuhanec, povzemamo zanimivo informacijo o brezkontaktnih relejnih sistemih, ki jih je izdelal ISKRA-ZZA. V članku so podani osnovni principi logičnih operacij in sheme delovanja brezkontaktnih sistemov za regulacijo in upravljanje. Logične operacije so lahko izdelane z elektromagnetnimi releji ali pa z brezkontaktnimi releji, ki so sestavljeni iz tranzistorjev, feritov. Avtor članka navaja konkretno brezkon-

Prijetno srečanje Iskrašev - borcev iz 1941

Na predvečer uspele proslave tridesetletnice partizanskih radiodelavnic 99d v Starih žagah, so se v domu na Mirni gori na svoje tradicionalno vsakoletno srečanje sešli prvoborci Iskre. Od povabljenih gostov se je to pot njihovega zbora udeležil tudi narodni heroj Stane Semič-Daki.

Letošnje srečanje Iskrinih prvoborcev v prijetnem planinskem domu na Mirni gori nad Semičem, je minilo v znamenju pravčatega delovnega vzdušja, saj so udeleženci in gostje pretehtali vsa aktualna dogajanja, zlasti pa se pogovorili o deležu Iskre in njenih borcev pri hitri rasti podjetja, za kar Iskri prav

Iskra-Avtoelektrika Nova Gorica

Obetaven razgovor

Pred kratkim so se sestali v tovarni »Avtoelektrika« v Novi Gorici člani uredniškega odbora glasila Iskra, predstavniki samoupravnih organov, družbeno političnih organizacij in vodstva novogoriške tovarne, katerih tema pogovora je bil predvsem koncept in boljše sodelovanje v osrednjem glasilu Iskra.

V uvodnem delu je glavni urednik glasila Iskra nakazal delo uredniškega odbora, orisal način dobrega sodelovanja nekaterih Iskrinih organizacij ter nanizal nekaj predlogov za boljši kontakt. Predvsem je poudaril, da je treba zavreči objavljanje »zgodovine«, temveč o važnejših zadevah kolektiv informirati hitro, točno in razumljivo. V ta namen lahko odlično služi tednik Iskra.

Predstavniki novogoriške Iskre so povedali, da res pogrešajo v osrednjem glasilu prispevke, ki bi obravnavali delo, probleme in uspehe kolektiva, in sicer predvsem zato, ker so orientirani na svoje glasilo, ki izhaja vsak drugi mesec in, ker pri odhodu v pokoj sedanjega informatorja zaenkrat še nimajo človeka, ki bi se predvsem ukvarjal z novinarstvom oz. informiranjem. Dejali so tudi, da je izhajanje njihovega glasila dokaj problematično in drago, na drugi strani pa dobivajo osrednje glasilo Iskra, ki se ga premalo poslužujejo, čeprav izhaja tedensko. Zanimalo jih je, če bi se lahko močnejše angažirali v tem glasilu. Če je to možno, so dejali, bi morda svoje interno glasilo opustili, strogo interne zadeve pa bi kolektiv posredovali kar prek ciklostiranih obvestil oz. tako kot že delajo nekatere Iskrine tovarne.

Glavni urednik glasila Iskra je dejal, da ni nobenih ovir za večje in tekoče informiranje v glasilu Iskra, ki lahko vsak teden sproti obveščena ne samo kolektiv v Novi Gorici, pač pa vse člane ZP. Ravno v tem, da kolektivi čimbolj in vsestransko sodelujejo v glasilu združenega podjetja, bi močnejše čutili skupno vez velike Iskrine družine.

Elektromotorji Nova gradnja

V Železniki so imeli že leta problem z avtomati za štancanje. Le-te so imeli kar v proizvodnih prostorih in celo poleg montaže. Lahko si predstavljate, kakšen hrup je delala 120-tonska stiskalnica, poleg nje pa je delalo okrog dvesto ljudi. Zato so se odločili zgraditi posebno montažno halo. Imela bo tisoč kvadratnih metrov površine, ki bo služila za omenjene stiskalnice, ena tretjina pa za skladišče dinamopločevine. Izpopolnili bodo tudi tehnologijo. Uveden bo tekoči trak za odpadke pri štancanju, ki bo sproti odnašal izmet v kontejner. Precej se bo prihranilo na času.

Bager je še na delu. Do zime bodo imeli novo stavbo pod streho, naslednje leto pa upajo, da bo proizvodnja v njej s polno paro.

V novi hali bo vgrajena tudi tehtnica za kontrolo nabave in izdelanega materiala iz skladišča. Zmogljivost tehtnice bo 3 tone. K. F.

taktni relejni sistem v avio-kontrolni napravi AIM tip LFB-2 in v marker sprejemniku tip 75R4. Obe napravi sta bili izdelani v ZZA. Brezkontaktni releji in sistemi, ki so se razvili predvsem v računski tehniki, se danes s pridom uporabljajo tudi v avioniki.

V članku je posebno poudarjeno, da je domača industrija (ISKRA-ZZA) uporabila brezkontaktno sisteme in z uporabo ostale sodobne tehnologije, kot so večslojna tiskana vezja in integrirana tehnika, uspela razviti in proizvesti sodobne elektronske naprave za letalstvo. V prihodnjih številkah glasila ISKRA bo prikazana celotna dejavnost Zavoda na področju razvoja avionike. L. V.

gotovo gre tudi družbeno priznanje. Le-tega doslej podjetje ni dobilo, razen seveda v svoji poslovni afirmaciji doma in v svetu, kjer si na osnovi kvalitetne proizvodnje in sodobnega proizvodnega programa vse bolj utrjuje svoje pozicije.

Na srečanju prvoborcev se je porodila, znova in nadvse odločna zahteva, naj bi cesto med Podturnom in Semičem, nekdanjo cesto, imenovano »partizanski vlak«, čimprej asfaltirali in s tem dali priznanje tako življu ob njej, kakor slavim dnevom partizanskega boja in dela partizanskih radiodelavnic v Starih žagah. Takšno pobudo, ali bolje zahtevo, je podal v svojem otvoritvenem govoru na proslavi v Starih žagah tudi predsednik komisije ZB ZP Iskra, Franc Križnar s tem, naj bi to cesto imenovali partizansko cesto. Kot vsako leto, tako so udeleženci letošnjega srečanja prvoborcev Iskre, v spomin prešli knjige Staneta Semiča-Dakija, v katerih podrobno opisuje svoja partizanska doživetja. Knjige je avtor in gost srečanja obogatil s svojim lastnoročnim podpisom.

Prvoborci so v domu na Mirni gori spet preživeli prijeten tovariški večer, žal pa ugotovili hkrati, da ni bilo vseh, ki naj bi se ob takšni priložnosti odzvali povabilu.

Ponovno vabimo vse žene in dekleta, zaposlene v kranjski Iskri, ki ljubijo petje in bi želele aktivno sodelovati v Iskrinem ženskem pevskem zboru. V programu bodo predvsem ljudske, prigodne in umetne pesmi. Prijave sprejema Anica Hribar (TEA) tel. 2827.

ZP ISKRA KRANJ — Strokovne službe Programsko-tehnično področje

IŠČEMO NOVEGA SODELAVCA ZA DELO V PROGRAMSKO TEHNIČNEM PODROČJU

Razglašamo prosto delovno mesto REFERENT ZA INTEGRACIJE

Delo zahteva širše poznavanje slovenske in jugoslovanske elektro industrije, sposobnost komuniciranja, organizacijske sposobnosti, sodelovanje z družbeno političnimi organizacijami. Poleg tega sodeluje pri pripravah za vključevanje novih organizacij v ZP Iskra in pripravi potrebne dokumentacije ter zasleduje realizacije integracij.

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje: — da je diplomiran inženir elektrotehnike ali strojništva — da aktivno obvlada en svetovni jezik — da ima nekaj let prakse.

Delovno mesto je v Ljubljani. Nastop dela je možen takoj ali po dogovoru. Osebnih dohodek je 3420 din, k temu znesku pa se prišteva še osebna ocena delavca in dodatek na delovno dobo. Stanovanja ni.

Pismene prijave z življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljite Organizacijsko-kadrovskega področju, Ljubljana; Trg prekomorskih brigad 1/VI, v roku 15 dni po objavi.

Tudi letos smo obiskali Triglav

Že več kot deset let hodimo planinci Iskre v naše in tuje gore. Pa vendar je eden najlepših in množičnih izletov na naš Triglav tudi tokrat uspel.

V soboto 15. 9. 1973 smo se navsezgodaj odpeljali v Mojstrano, kjer smo se domenili, da spremenimo prvotno ruto, ki bi nas vodila čez dolino Kot. Avtobus ne bi mogel po cesti, ker je preozka. Zato nas je šofer peljal v dolino Vrata.

Po kratkem počitku in v najlepšem vremenu smo se odpravili po Tominškovi poti proti Staničevi koči. Skupina 11 korajžnih pa na sedlo Luknja in čez Plemenice in Škrbino na vrh Triglava. Popoldne se je z neba malo vilo, pa nič hudega, bili smo že vsi pod ljubeznivo streho Staničeve kočice, kjer smo tudi prespali in se krepko odpohili. Imeli smo srečo, kajti kočico so počasi že zapirali za letno sezono, pa so zaradi nas počakali še en dan.

Naslednji dan smo se spet razdelili v dve grupi. Prva na Rjavino in Urbanovo špico in Begunski vrh, ostali pa čez Rž na Kredarico, kjer smo se popoldne dobili vsi skupaj in odšli proti Vodnikovim kočim. Oskrbnica Angelca — kdo je ne pozna — nam je skuhalo okusno enolončnico. Po dobrem kosilu, ki je vsem šel v slast, in hladnem pivu, smo se počasi odpravili proti Rudnemu polju. Pot je zelo zanimiva, saj pelje čez planino Tosc, mimo Konjšce na Pokljuko. To so že stare in opuščene planine, pa vendar zelo lepe. Pri kasarni smo malo počakali in počasi odšli. Kmalu smo srečali naš avtobus, ki nas je naložil in odpeljal proti domu.

S tem izletom že tudi končujemo bogato sezono izletov v tem letu in upamo, da bo druga sezona še bolj uspešna. Škoda je le, da je vedno več interesentov, ki bi radi šli, pa je število prijav omejeno. SJ

ZAHVALA

Ob nenadni in težki izgubi najinega očeta

FRANCA JERIČA

se iskreno zahvaljujeva sodelavcem v orodjarni in TEA — trak stikalnika — za izraze sožalja, za venca in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Hčerki Ana in Mira z družinama

ZAHVALA

Ob težki smrti dragega očeta

JOŽETA REHBERGARJA

iskreno zahvaljujeva sodelavcem Avtomatike-Pržan ter sindikalni podružnici za izraze sožalja, podarjeni venec in denarno pomoč in vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Sinova Jože in Andrej

ZAHVALA

Ob bridki izgubi najinega očeta

FRANCA TRAVNA

se iskreno zahvaljujeva sodelavcem v obratu ERO mali strugarni in obratu Števcu v kranjski tovarni za izraze sožalja in denarno pomoč.

Hčerki Rezka Šenk in Regina Krivec

ZAHVALA

Ob kruti resnici, da smo izgubili po težki bolezni našega ljubljenega očeta in moža

FRANCA ROBEŽNIKA

se iskreno zahvaljujemo sodelavcem v obratu »orodjarne« Elektromehnika Kranj za darovani venec in izraze sožalja, ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Sin Francelj z mamo in sestrama

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra Kranj, industrije za elektromehanično, telekomunikacijske, elektronske in avtomatike — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Igor Slavec, Odgovorni urednik: Janez Šile — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov uredništva: ISKRA Kranj, Savska loka 4, telefon 22-221, int. 2333 — Tisk in klišei: »CP Gorenjski tisk« Kranj